

- фондову фінансову стратегію, при якій банк орієнтується переважно на інвестиційні операції на ринку цінних паперів;

- валютну фінансову стратегію, при якій банк орієнтується на активні валютні операції;

- інформаційну фінансову стратегію, яка передбачає широку автоматизацію та інформатизацію традиційного банківського сервісу для обслуговування клієнтів.

Незважаючи на результати досліджень в теорії стратегічного фінансового управління питання класифікації банківських стратегій потребує більш детального дослідження, оскільки практичні аспекти вибору, формування та визначення характерних рис банківських стратегій залежить від повноти та правильності їх класифікації.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Бланк И.А. Финансовая стратегия предприятия. – Киев: Ника-Центр Эльга. 2004. – 711 с.
2. Ковалев В.В. Основы теории финансового менеджмента. - М.: Проспект. 2007.
3. Уорд К. Стратегический управленческий учет. – М.: Олимп-Бизнес. – 2002.
4. Бочаров В.В. Корпоративные финансы. –М. – СПб.: Питер. – 2008.
5. Бриггем Ю., Гапенски Л. Финансовый менеджмент: Полный курс в 2-х томах, перевод с английского под ред. В.В. Ковалева. СПб.: Экономическая школа, 2007. – Т. 2. – 669 с.
6. Стратегия бизнеса. Под ред. Г.Б. Клейнера. – М.: КОНСЭКО. 1998. – 331 с.
7. Алавердов А.Р. Стратегический менеджмент в банке / М., Московская финансово-промышленная академия. – 205 с.
8. Никонова И.А., Шамгунов Р.Н. Стратегия и стоимость коммерческого банка, 2-е изд. – М.: «Альпина Бизнес Букс», 2005. – 304 с.
9. Васюренко О.В. Фінансове планування та прогнозування діяльності банків: монографія. – К.: УБС НБУ, 2009. – 323 с.
10. Porter M. What is strategy? Harvard Business Review, 1996, November/December. – P. 61-78.
11. Степанова Г.Н. Стратегический менеджмент. Планирование на предприятии. Электронный ресурс: <http://www.hi-edu.ru/e-books/xbook097/01>.

УДК 336.76

Кутузова М.М.

аспірант інституту економіки та менеджменту
Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

ФОНДОВИЙ РИНОК У СИСТЕМІ СТАБІЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

У статті розглядається місце та роль фондового ринку у системі економічного розвитку країни. Досліджуються механізми його регулювання. Визначаються пріоритетні напрями розвитку фондового ринку України у контексті стабілізації національної економіки.

Ключові слова: фондовий ринок, фінансовий ринок, ринок цінних паперів, товарна біржа, цінні папери, механізми регулювання фондового ринку, інвестування, економічна криза.

Кутузова М.М. ФОНДОВИЙ РИНОК В СИСТЕМЕ СТАБИЛИЗАЦИИ ЭКОНОМИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ УКРАИНЫ

В статье рассматривается место и роль фондового рынка в системе экономического развития Украины. Исследуются механизмы его регулирования. Определяются приоритетные направления развития фондового рынка Украины в контексте стабилизации национальной экономики.

Ключевые слова: фондовый рынок, финансовый рынок, рынок ценных бумаг, товарная биржа, ценные бумаги, механизмы регулирования фондового рынка, инвестирование, экономическая криза.

Kutuzova M.M. STOCK MARKET IN THE SYSTEM STABILIZATION ECONOMIC DEVELOPMENT OF UKRAINE

The article deals with place and role of the stock market in the system of economic development. We investigate the mechanisms of its regulation. Are determined priority areas of Ukraine's stock market in the context of stabilization of the national economy.

Keywords: stock market, financial market, the stock market, commodity exchange, securities regulation mechanism of the stock market, investment, economic crisis.

Постановка наукової проблеми. Сьогодні світовий фондовий ринок успішно розширює свої межі й коло учасників, збільшує обсяги, оновлює форми, впроваджує сучасні фінансові інструменти, удосконалює технології торгівлі. Ступінь інтегрованості вітчизняного фондового ринку до світового, в значній мірі, залежить від глобалізаційних процесів у світовій економіці. Саме тому, при визначенні напрямів розвитку фондового ринку України, необхідно враховувати економічний досвід країн з розвинутою та трансформаційною економікою. Адже якісне удосконалення ринкових відносин – важливе макроекономічне завдання фондового ринку, яке пов'язане з мобілізацією розрізнених фінансових ресурсів, їх акумуляцією та трансформацією у продуктивний капітал.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Удосконалення діяльності вітчизняного фондового ринку вимагає дослідження принципів функціонування цього ринку у розвинених країнах, та специфіки завдань, що виникають у контексті стабілізації національної економіки.

Теоретичні та практичні аспекти функціонування фондових ринків розглядали у працях зарубіжні науковці та практики: М. Алексеев, Т. Берднікова, Н. Берзон, В. Галанов, Б. Гамільтон, О. Дігтярьова, А. Елдер, Е. Жуков, Р. Левіні, Г. Марковіц, М. Міллер, Я. Міркін, С. Мошенський, Е. Найман, У. О'Ніл, Б. Рубцов, Д. Сорос, М. Столбов, Д. Тобін, Р. Тьюлз, У Шарп, М. Шоулз та ін.

Питання розвитку фондових ринків в умовах економічних перетворень досліджувалися у пра-

цях вітчизняних вчених: В. Базилевича, А. Берлача, Н. Дегтярєвої, А. Загородного, М. Карліна, А. Кондрашихіна, Ю. Кравченка, Д. Лук'яненка, О. Мозгового, В. Парсяка, В. Пасічника, В. Павлова, В. Раровської, О. Роїна, О. Сохаської, І. Чугунова, В. Шелудько, І. Школьник, В. Юхименко та інших.

Особливості та тенденції формування національного фондового ринку в умовах подальшої глобалізації висвітлюються в роботах таких українських дослідників, як М. Бурмака, В. Галанов, О. Корнійчук та ін.

Проведений аналіз виявив, що фондовий ринок України, за основними показниками стану та розвитку, є нерозвиненим і на ньому спостерігається тенденція первинної фрагментованості, що проявляється в обмеженій здатності учасників ринку встановлювати зв'язки між собою, а також з іншими фондовими ринками різних країн, вона пов'язана з низьким рівнем довіри та слабкими інформаційними і технологічними зв'язками між учасниками ринку.

Постановка завдання. Дослідження особливостей функціонування фондового ринку, як однієї з провідних ланок фінансової системи економічного розвитку України та механізмів його регулювання, є важливою умовою виходу з економічної кризи

Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасний стан міжнародного господарства провокує переплетіння економік різних країн, яке відкриває нові шляхи руху капіталів, що призводить до формування міжнародних фінансових ринків.

Фінансовий ринок – важлива сфера фінансових відносин, яка сприяє ефективному функціонуванню інших сфер і ланок фінансової системи країни. В залежності від активів, що на ньому обертаються, фінансовий ринок поділяється на кредитний ринок, ринок цінних паперів, валютний ринок, ринок золота та страховий ринок. Необхідно зазначити, що за сучасних ринкових відносин відбувається універсалізація діяльності на фінансових ринках.

Під впливом поглиблення процесів консолідації та інтеграції у світовий простір, формується світовий фондовий ринок, що складається із сегментів – відповідних локальних ринків. Національні фондові ринки, взаємодіючи між собою, утворюють світовий фондовий ринок, інтеграція в який відбувається як на технологічному рівні, так і на рівні капіталів.

Фондовий ринок, який працює у системі фінансового ринку, відчуває на собі вплив як внутрішніх економічних чинників, так і різноманітних змін, що відбуваються на світовому фінансовому ринку. Адже в умовах сучасних глобалізаційних процесів, фондовий ринок, як і будь-який інший ринок, представляє собою складний фінансово-економічний механізм з визначеною технологією проведення операцій та процесів. І як для всіх ринків, для фондового ринку притаманні суб'єкти, об'єкти та відповідна інфраструктура ринку.

Фондовий ринок займає частину фінансового ринку, що присутня в обох сегментах – на грошовому ринку, який обслуговує рух короткострокових нагромаджень, на ринку капіталів, що обслуговує рух середньо- та довгострокових фінансових ресурсів, і на ньому обертаються фінансові інструменти, що можуть бути віднесені як до грошового ринку – цінні папери зі терміном обертання до одного року, так і до ринку капіталів – цінні папери зі терміном обертання більше одного року.

В основі функціонування ринку лежать специфічні фінансово-економічні механізми між учасниками ринкового простору, які виступають одночасно частиною ринку і його рушійною силою.

Покупка, продаж та розподіл цінних паперів на фондовому ринку відбувається на основі формування попиту і пропозиції у залежності від очікуваного доходу та ризику інвестицій. Адже основне макроекономічне завдання фондового ринку пов'язане саме з розподілом та перерозподілом фінансових ресурсів, капіталу, тобто передачею грошових накопичень від економічних суб'єктів країни, у яких виникають тимчасово вільні грошові накопичення, до економічних суб'єктів, які відчувають потребу у них. Тобто, відбувається передача фінансових ресурсів, капіталу між суб'єктами фондового ринку відповідної країни. Постачальники капіталу (інвестори) вкладають свої тимчасово вільні грошові кошти у придбання цінних паперів акціонерних товариств, у свою чергу споживачі капіталу (емітенти) залучають тимчасово вільні кошти інвесторів шляхом випуску цінних паперів для власних виробничих та фінансових потреб.

Разом з тим, фондові ринки є не просто місцем проведення операцій з цінними паперами, вони відображають коливання ділової активності, формують ринкову рівновагу, слугують показниками економічного розвитку країн. Тобто виступають індикаторами стану як всієї економіки країни, так і конкретних компаній, галузей та регіонів.

Сутність фондового ринку, як і будь-якого іншого ринку, можна з'ясувати, якщо його розглядати всебічно і системно, тобто аналізувати його не ізольовано від інших видів ринку, а в їх взаємодії, так як вони і функціонують у реальній дійсності.

Сучасна інфраструктура фондового ринку – сукупність установ, організацій, які обслуговують фондовий ринок та інтереси учасників фондового ринку. До них, перш за все, необхідно віднести організаційно оформлені ринки (фондові біржі та торговельно-інформаційні системи), депозитарні системи (депозитарії, зберігачі, реєстратори), розрахунково-клірингові установи та інформаційно-аналітичні системи.

Сучасний фондовий ринок, у наслідок своєї складності і значення для економіки країни, не може розвиватися стихійно. При забезпеченні розвитку фондового ринку необхідною умовою є механізм його регулювання, який має охоплювати всіх його учасників, всі види діяльності та операції, які можуть здійснюватися на ньому.

Зазначимо, що в класичній економічній теорії існує концепція (А. Сміт, Д. Рікардо), яка визнає функціонування стихійного механізму ринкової економіки і її здатність до саморегулювання. Але її використання у період світової фінансової кризи 1929-1933 років тільки посилює хаотичність всієї економіки і фондових ринків зокрема.

Економічна криза 1973-1974 років, у свою чергу, показала, що активне та надлишкове втручання держави в економіку країни також не в змозі попереджувати кризові явища. Як наслідок, у розвинених країнах помітно зменшувалися втручання у ринкові процеси. Це передусім позначалося на дерегулюванні фінансових ринків. Саме на етапі реалізації економічних принципів неоконсерватизму (невтручання держави у діяльність суб'єктів ринку) прискорилися процеси глобалізації економіки, формування єдиного світового фондового ринку.

На нашу думку, лібералізація і демократизація фондових ринків, яка не була відповідним чином скомпенсована удосконаленням механізмом державного регулювання, створила підвищену нестабільність ринку.

Процеси глобалізації фінансової діяльності, а також трансформація та інтеграція фондових ринків

останніх років призвели до зміни та ускладнення інфраструктури даних ринків, і як наслідок до потреби удосконалення механізму їх регулювання.

Держава регулює фондовий ринок використовуючи закони, нормативні акти, правила та спеціальні органи для забезпечення справедливого, ефективного та стабільного функціонування ринку. Одночасно з цим держава використовує стимули і примус на правлені на забезпечення вільного та надійного доступу інвесторів та емітентів до широкого спектру інструментів для роботи з цінними паперами [1, 3, 4, 5,]. Однак дії держави можуть послабити або повністю нівелювати позитивний вплив фондового ринку на економіку країни. Як показує досвід, при роботі з фондовим ринком особливо важливо знайти правильне співвідношення між його розвитком і межами державного регулювання ринку.

Сьогодні спостерігаємо неможливість регулятора фондового ринку оперативного приймати власні нормативно-правові акти та відповідно змінювати умови провадження діяльності. Так, вимоги чинного законодавства передбачають, що мінімальний строк необхідний для внесення змін до нормативного документу становить щонайменше три місяці. Наслідком цього є неможливість оперативного врегулювання проблемних питань та забезпечення належного рівня захисту інвесторів в цінні папери. Тому, на нашу думку, необхідно розробити та прийняти акти законодавства, що забезпечували б ефективний державний контроль за діяльністю учасників фондового ринку, з метою посилення фінансової незалежності регулятора, необхідно надати право регулятору фондового ринку приймати власні регуляторні акти за спрощеною процедурою, яка не передбачає їх обов'язкового погодження з органом відповідальним за регуляторну політику.

Також необхідно посилити функціональну спроможність регулятора фондового ринку, зокрема операційну незалежність та якість технологічного і кадрового потенціалу.

Крім державного регулювання важливою формою механізму ефективного регулювання фондового ринку є його саморегулювання за допомогою саморегульованих організацій, яким поки що не приділяється належної уваги.

Загалом під саморегулюванням фондових ринків розуміють об'єднання професійних учасників фондового ринку (дилерів, брокерів, депозитаріїв та інших спеціалізованих інститутів), що не мають на меті отримувати прибуток, а створюються з головною метою захисту прав та інтересів усіх учасників фондового ринку [6; 8; 9].

На сучасному етапі розвитку фондовим біржам належить значене місце у механізмі регулювання фондового ринку. Фондові біржі несуть основне навантаження по забезпеченню ефективності функціонування ринку, організації торгів.

Провідна роль у процесі міжнародного регулювання фондових ринків належить, у першу чергу, міжнародній організації комісії по цінним паперам (англ., – International Organization of Securities Commissions, IOSCO) та Банку міжнародних розрахунків (англ., – Bank for International Settlements, BIS) у тій сфері, що стосується діяльності банків на фондовому ринку.

Процеси глобалізації та інтеграції, що відбуваються у світовому господарстві, призвели до необхідності утворення відповідних наднаціональних та наддержавних структур. Такі структури або організації утворюються з метою координації та регулятивних функцій світового фінансового ринку, що виходять за рамки країн та не можуть підпорядковуватися законодавству певної країни.

Особливістю глобального фондового ринку є те, що він діє на принципах єдиних правил і процедур. Об'єднання фондових ринків дозволить інвесторам уникнути системного ризику національного ринку й суттєво знизити ризики портфельного інвестування в цілому. Інтернаціоналізація фондових ринків супроводжується реформуванням національних ринків із пристосуванням їх до глобальних систем обігу цінних паперів.

За таких умов між локальними ринками виникає жорстка конкуренція за інвесторів та емітентів, а перевагу отримують ті, хто за допомогою додаткових послуг і кращого сервісу збільшить ліквідність. Фондовий ринок, який не здатний залучити додаткову ліквідність, на нашу думку, має не зовсім гарні перспективи, тому необхідно активізувати діяльність спрямовану на поглиблення інтеграції українського фондового ринку в світовий. Створення в Україні ліквідного фондового ринку, привабливого для інвесторів-нерезидентів, який буде повноцінною складовою світового фондового ринку, прискорить перехід української економіки на якісно новий рівень.

Показник обсягу залучених інвестицій в економіку України через інструменти фондового ринку протягом січня-листопада 2014 року становив 189,07 млрд грн. Порівняно з аналогічним періодом 2013 року обсяг залучених інвестицій в економіку України через інструменти фондового ринку збільшився на 90,75 млрд грн. [10].

Таблиця 1

Обсяг біржових контрактів з цінними паперами на організаторах торгівлі протягом січня-листопада 2014 року, млн грн

Період	Організатор торгівлі										Усього*
	УФБ	КМФБ	ПФТС	УМВБ	ІННЕКС	ПФБ	УМФБ	ПЕРСПЕКТИВА	СФФБ	УБ	
Січень	178,36	370,57	7257,99	0,03	11,36	737,45	69,76	34315,07	30,60	552,36	43 523,54
Лютий	8,75	251,57	7861,06	0,06	3,09	131,12	4,78	36448,15	4,25	506,71	45 219,53
Березень	2,17	1553,23	3885,80	0,02	2,19	73,96	4,43	15683,82	27,70	566,66	21799,99
Квітень	107,65	675,22	4454,72	0,02	1,33	1328,16	3,32	13756,50	78,29	684,17	21089,38
Травень	4,59	217,61	6568,36	0,02	0,20	593,76	2,82	39593,19	13,80	648,81	47643,17
Червень	6,35	833,97	10683,10	0,02	0,93	168,49	3,22	24269,13	33,97	661,85	36661,03
Липень	10,96	468,44	7301,86	0,03	0,43	136,99	3,28	25911,41	14,99	984,77	34833,15
Серпень	17,93	575,78	13127,22	0,02	0,78	471,25	4,14	113455,17	18,72	887,53	128 558,54
Вересень	2,94	796,81	12596,86	0,00	0,88	2519,70	3,28	76985,63	197,02	883,23	93 986,36
Жовтень	8,20	877,48	13628,20	0,00	0,57	3486,80	3,15	41111,25	22,50	843,49	59 981,65
Листопад	8,75	1052,36	7515,00	255,07	0,36	2132,16	8,42	32046,96	116,94	647,43	43 783,46
Усього	356,65	7673,04	94880,18	255,31	22,12	11779,84	110,60	453576,27	558,78	7867,02	577 079,80

Як показало дослідження, за останні роки на національному ринку відбулися якісні та кількісні зміни. Обсяги торгів зросли в десятки разів, з'явилися нові інвестиційні продукти (ф'ючерс на індекс УБ, опціон на цей ф'ючерс тощо), створено такий новий технологічний продукт, як Інтернет-трейдинг – механізм, що надає інвестору доступ до біржової інформації в режимі реального часу, а також можливість вчасноруч здійснювати угоди на біржі [7].

За результатами торгів на організаторах торгівлі обсяг біржових контрактів з цінними паперами протягом січня-листопада 2014 року становив 577,08 млрд грн.

Обсяги, наведені в таблиці включають в себе укладені (виконані) біржові контракти (договори РЕПО) та анульовані біржові контракти (договори РЕПО).

Таким чином, протягом січня-листопада 2014 року, порівняно з даними аналогічного періоду 2013 року, обсяг біржових контрактів з цінними паперами на організаторах торгівлі збільшився на 38,41% (або на 160,13 млрд грн) (січень-листопад 2013 року – 416,95 млрд грн).

Найбільший обсяг торгів за фінансовими інструментами на організаторах торгівлі протягом періоду зафіксовано з:

– державними облигаціями України – 508,41 млрд грн (88,10% від загального обсягу біржових контрактів на організаторах торгівлі у січні-листопаді поточного року);

– облигації підприємств – 30,99 млрд грн (5,37% від загального обсягу біржових контрактів на організаторах торгівлі у січні-листопаді поточного року).

За одинадцять місяців 2014 року регулятор зареєстрував 136 випусків акцій на загальну суму 120,48 млрд. грн. Порівняно з аналогічним періодом минулого року обсяг зареєстрованих випусків акцій збільшився на 81,75 млрд. грн. Якщо говорити про облигації, то в цьому сегменті констатується значний приріст показників.

За січень-листопад 2014 року зареєстровано облигації 233 підприємств на загальну суму 36,19 млрд. грн., у порівнянні з 2013 роком цей показник збільшився на 8,36 млрд. грн.

Що ж стосується даних про реєстрацію випусків цінних паперів ІСІ, то за січень-листопад цього року загальний обсяг випусків інвестсертифікатів КУА ПФ і акцій КІФ зменшився, і наразі становить 29,77 млрд. грн., тоді як у 2013 році цей показник склав 31,75 млрд. грн. [10].

У сучасному світовому господарстві, на практиці, вже відбувається міждержавна координація, створюються міжнародні організації щодо регулювання світових фондових ринків та зв'язків між ними. Набирає обертов процес об'єднання фондових бірж, що згодом може призвести до утворення глобальної біржової структури.

В Україні мережа фондових бірж як система не існує, біржова структура характеризується високою фрагментарністю. Хоча українська біржа планує створити повноцінну клірингову і розрахункову структуру, чим значно підвищить рівень сервісу. Увесь операційний цикл – від укладання угоди до розрахунків за нею – проходить на біржі, що збільшить гарантії та надійність розрахунків.

Також необхідно створити нові фінансові інструменти, які вже успішно функціонують на розвинених ринках. Насамперед впровадити похідні інструменти на іноземні валюти, за допомогою яких інвестори зможуть страхувати валютні ризики, адже, беручи до уваги динаміку коливань валютних курсів на світо-

вих валютних ринках, виникає необхідність забезпечити себе від потенційної небезпеки, пов'язаної зі змінами курсів валют, що може призвести до збитків, які перевищать отриманий інвестиційний прибуток.

Упровадження таких нових інвестиційних продуктів, як похідні на товари, створить умови для виходу на ринок нових учасників та додаткові можливості для існуючих. Виробники зможуть страхувати очікувані зміни цін на товари і планувати майбутні витрати. Інвестори матимуть можливість здійснювати спекулятивні операції, будувати арбітражні та хеджеві моделі, інвестувати в товарні активи, що покращать диверсифікацію портфеля.

Висновки з проведеного дослідження. Фондовий ринок є вагомим інструментом фінансової політики держави, що забезпечує економічне зростання країни. Результативність економічних перетворень значною мірою залежить від ефективності функціонування фондового ринку, що дозволить забезпечити оптимальний розподіл фінансових ресурсів, капіталу з метою підтримання стійкості економічного розвитку, поліпшення інвестиційного клімату в країні. Важливим є підвищення ефективності та посилення дієвості механізму фінансування секторів економіки країни спрямованого на забезпечення стимулювання розвитку національної економіки та макроекономічної стабільності шляхом удосконалення інфраструктури вітчизняного фондового ринку.

Враховуючи пріоритетні напрями розвитку фондового ринку України у контексті стабілізації національної економіки, на нашу думку, необхідно зробити наступне:

1. Розвивати інфраструктуру фондового ринку України, у відповідності до міжнародних стандартів. Залучивши для цього локальних інвесторів та вирішивши проблеми дефіциту в Україні цінних паперів з високими інвестиційними характеристиками.

2. Розробити адекватне ціноутворення на цінні папери іноземних емітентів на фондовому ринку України (відсутність адекватної ціни є суттєвим фактором ризику для іноземних інвесторів та має негативні наслідки для вітчизняного фондового ринку).

3. Розвивати організаторів торгів та інститути торгівлі цінними паперами (фондові біржі, трейдери тощо), які сьогодні при вузькому переліку об'єктів інвестування переживають періоди стагнації.

4. Стимулювати внутрішній попит на новий вид фондового інструменту (цінні папери іноземних емітентів), що призведе до зростання рівня ліквідності національного біржового ринку.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Бурмака М.О. Фондовий ринок України: законодавче регулювання : навч.-метод. посіб. / М.О. Бурмака, В.В. Посполітак, Д.С. Бутенко, А.Т. Головка, Н.В. Дегтярьова, Ю.Я. Кравченко ; уклад. О. М. Київ. – 5-те вид., перероб. та доп. – К. : АДС УМК-Центр, 2009. – 852 с.
2. Гутафель В.В. Інформатизація, як фактор розвитку фондового ринку: матеріали науково-практичної конференції [«Перспективи розвитку й шляхи вдосконалення фондового ринку»], (17-20 листопада 2010 р.). – Сімферополь: Таврійський національний університет ім. В.І. Вернадського, 2010. – С. 20–22.
3. Колесников В.И. Ценные бумаги : учебник / под ред. В.И. Колесникова, В.С. Торкановского. – 2-е изд., перераб. и доп. – М. : Финансы и статистика, 2001. – 448 с.
4. Корнєєв В. В. Еволюція і перспективи фінансового ринку України / В. В. Корнєєв // Економіка України. – 2007. – №9. – С. 21–29.
5. Кравченко Ю.Я. Фондовый рынок : учебное пособие для студентов экономических вузов / Ю.Я. Кравченко – К. : Дакор, КНТ, 2008. – 733 с.
6. Ломтатидзе О.В. Базовый курс по рынку ценных бумаг : учеб-

- ное пособие / О.В. Ломтатидзе, М.И. Львова, А.В. Болотин и др. – М. : КНОРУС, 2010. – 448 с.
7. Офіційний сайт Української біржі. – <http://www.ux.ua/>.
8. Про участь Української фондової біржі в приватизаційних процесах. [Електронний ресурс] : Указ Президента України від 27.02.1995 № 146/95. – Режим доступу : URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/146/95>
9. Річний звіт НКЦПФР за 2012 рік: Інновації для розвитку ринку. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : URL : <http://www.nssmc.gov.ua/fund/analytics>

УДК 658.14:331.522.4

Нагорна Л.В.

аспірант кафедри фінансів

Київського національного торговельно-економічного університету

ДОСВІД ФІНАНСУВАННЯ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я ЯК ПЕРЕДУМОВА РОЗВИТКУ ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ В ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ

Дана стаття присвячена дослідженню сучасного стану розвитку охорони здоров'я як передумова розвитку людського капіталу та механізму фінансування системи медичних закладів у зарубіжних країнах. Таким чином, у статті розкрита роль людського капіталу та охорони здоров'я у політичному, економічному, соціальному та духовному зростанні країни. Досліджено основні моделі, особливості та джерела фінансування охорони здоров'я в зарубіжних країнах.

Ключові слова: людський капітал, охорона здоров'я, державні джерела фінансування, приватні джерела фінансування, медичне страхування.

Нагорная Л.В. ОПЫТ ФИНАНСИРОВАНИЯ ЗДРАВООХРАНЕНИЯ КАК ПРЕДПОСЫЛКА ФОРМИРОВАНИЯ ЧЕЛОВЕЧЕСКОГО КАПИТАЛА В ЗАРУБЕЖНЫХ СТРАНАХ

Данная статья посвящена исследованию современного состояния развития здравоохранения как предпосылка развития человеческого капитала и механизма финансирования такого развития в зарубежных странах. Таким образом, в статье раскрыта роль человеческого капитала и здравоохранения в политическом, экономическом, социальном и духовном развитии страны. Исследованы основные модели, особенности и источники финансирования здравоохранения в зарубежных странах.

Ключевые слова: человеческий капитал, здоровье, государственные источники финансирования, частные источники финансирования, медицинское страхование.

Nagorna L.V. EXPERIENCE IN HEALTH CARE FINANCING AS PRECONDITION OF HUMAN CAPITAL DEVELOPMENT IN FOREIGN COUNTRIES

This article investigates the current state of health care as precondition of human capital development and a financing of health care in foreign countries. Thus, the article reveals the role of human capital and health in the political, economic, social, and spiritual growth. The basic model features and sources of health financing in foreign countries.

Keywords: human capital, health care, government sources of funding, private funding sources, health insurance.

Постановка проблеми. В останні роки відбулося усвідомлення значної ролі людського капіталу у забезпеченні економічного розвитку суспільства. В свою чергу, охорона здоров'я є однією з найважливіших передумов розвитку людського капіталу, що зумовлює необхідність реалізації відповідних дій та здійснення видатків спрямованих на стимулювання розвитку охорони здоров'я в країні. Нині не існує єдиного можливого механізму фінансування охорони здоров'я. Це, у свою чергу, ускладнює розробку та реалізацію загальнодержавної політики у сфері розвитку людського капіталу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Основними положеннями теорії людського капіталу вважають Т. Шульца та Г. Беккера. Проблеми здійснення видатків на розвиток охорони здоров'я в зарубіжних країнах досліджували А.В. Бондар [1], В.В. Воробйов [2], О.В. Длугопольский [3], В.О. Зеленевич [4], Ю. Матвієнко [5], В.Ю. Чернецький [6] та інші.

Питання створення ефективних організаційно-економічних механізмів, які б поєднували та взаємодоповнювали державне і ринкове регулювання розвитку системи охорони здоров'я є досить актуальним. Пошук нових, більш гнучких та оптимальних схем фінансування здійснюється в усіх країнах світу, причому незалежно від рівня їх економічного розвитку

і можливостей фінансування. Україна не є винятком і так само потребує удосконалення існуючої системи фінансування охорони здоров'я, яке не можливе без залучення закордонного досвіду. Саме тому, проблема фінансування охорони здоров'я в інших країнах є дуже актуальною для України.

Постановка завдання. Метою статті є визначення основних джерел фінансування системи охорони здоров'я як передумови формування людського капіталу в зарубіжних країнах.

Задля досягнення даної мети, було вирішено наступні завдання:

- визначити основні джерела фінансування охорони здоров'я в зарубіжних країнах;
- розглянути показники індексу людського капіталу в зарубіжних країнах, зокрема, показники рівня охорони здоров'я.

Виклад основного матеріалу дослідження. В останні роки провідні країни світу приділяють дедалі більшу увагу забезпеченню розвитку людського капіталу. Людський капітал створює умови для політичного, економічного, соціального та духовного зростання, що робить його основним багатством держави. Тобто, людський капітал являє собою один із найважливіших чинників у забезпеченні економічного розвитку держави.